

Gråbo förskolors likabehandlingsarbete

En plan för hur vi motverkar kränkningar samt arbetar för barns lika rättigheter och lika möjligheter i vår verksamhet

Vision för Gråbo förskolor

*”På våra förskolor möts du av barn
som hjälper varandra att lyckas
de har en tillit till sin egen förmåga
och ser framtiden som något de skapar tillsammans
för en hållbar utveckling”*

Innehållsförteckning

1, Inledning

2, Främja och förebygga-årlig plan

3, Upptäcka

4, Utredda

5, Åtgärda

6, Delaktighet och ansvar

7, Kompetensutveckling

8, Kvalitetssäkring

Kapitel 1, Inledning

Varför ett likabehandlingsarbete?

Som anställd i förskolan är du med om att förmedla och förankra respekten för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Förskolan inte bara återspeglar samhällets värderingar *utan är också med och formar dem!*

Enligt diskrimineringslagen 3 kap och skollagen 6 kap måste förskolan arbeta målinriktat och aktivt för att förebygga och förhindra att barn utsätts för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Förskolan ska också aktivt främja barnens lika rättigheter och möjligheter – även kallat likabehandlingsarbete.

Tillika står det i vår läroplan att inget barn i förskolan får utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan religionsuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling (Lpfö 98/10).

Med begreppet *likabehandling* menas att barn ska behandlas så att de har lika rättigheter och lika möjligheter oavsett någon av diskrimineringsgrunderna.

Gråbo förskolors gemensamma mål

Vårt gemensamma mål för det dagliga arbetet är att verksamheten erbjuder en miljö där alla barn och föräldrar ges lika möjligheter och lika rättigheter som tydligt tar avstånd mot kränkningar. Vår vision markerar förskolans inställning och visar på det övergripande målet för likabehandlingsarbetet:

*”På våra förskolor möts du av barn
som hjälper varandra att lyckas,
de har en tillit till sin egen förmåga
och ser framtiden som något de skapar tillsammans
för en hållbar utveckling”*

I Gråbo förskolor ingår: Fågelkärr, Parasollen, Rösekullen, Olstorp, Bäckamaden och Ljungviks förskola. De är olika stora men har alla barn från 1-5 år.

Vad är kränkande behandling, trakasserier och diskriminering?

Diskriminering definieras i diskrimineringslagen 4§ och är ett övergripande begrepp för negativ behandling av individer och grupper som leder till att de missgynnas utifrån olika diskrimineringsgrunder. Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar barn sämre än andra barn enligt någon av diskrimineringsgrunderna. Den kan vara antingen direkt, indirekt eller avse bristande tillgänglighet.

De sju diskrimineringsgrunderna är:

- **Kön** (att någon är man eller kvinna)
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck** (att någon inte definierar sig som kvinna eller man genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön)
- **Etnisk tillhörighet** (nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande)
- **Religion eller annan trosuppfattning** (sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning)
- **Funktionsnedsättning** (varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga)
- **Sexuell läggning** (homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning)
- **Ålder** (uppnådd levnadslängd)

Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. I verksamheten är det huvudmannen eller personalen som kan göra sig skyldig till diskriminering. Barn kan inte diskriminera varandra i juridisk bemärkelse. Med **direkt diskriminering** menas att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan behandlas, har behandlats eller skulle ha behandlats i en jämförbar situation, om missgynnandet har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Man kan i vissa fall diskriminera genom att behandla alla lika, så kallad **indirekt diskriminering**. Det betyder att någon missgynnas genom tillämpning av en bestämmelse eller förfaringsätt som framstår som neutralt men som i praktiken missgynnar ett barn av skäl som har samband med en viss diskrimineringsgrund. Med **bristande tillgänglighet** avses personer med en funktionsnedsättning som missgynnas när åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits så att den personen kan komma i en jämförbar situation med någon utan denna funktionsnedsättning.

Trakasserier innebär ett handlande av en individ som kränker någons värdighet och har samband med någon av diskrimineringsgrunderna, alltså det som sker mellan individer.

Sexuella trakasserier innebär ett handlande av sexuell natur som kränker någons värdighet. Sexuella trakasserier behöver inte ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

I Skollagen 6 kap 3§ definieras **kränkande behandling** som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringsgrunderna, kränker ett barns värdighet, t.ex. reta någon för att hen har stora öron. En handling benämns som kränkande om den upplevs så av den enskilda individen. Kränkande behandling kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Hur kan diskriminering och trakasserier se ut i förskolan utifrån de olika diskrimineringsgrunderna?

Kön: När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi kan kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter.

Könsidentitet eller könsuttryck: Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning.

Etnisk tillhörighet: En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp.

Religion eller annan trosuppfattning: Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av pedagogerna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder.

Funktionsnedsättning: Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna.

Sexuell läggning: Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för böj. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till.

Ålder: *Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som har valt det. De andra barnen retar honom för det.*

Kapitel 2, Främja och förebygga-årlig plan

För oss betyder arbetet med likabehandling:

- Att barnen ska kunna delta i verksamheten på lika villkor.
- Att motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- Att vi kartlägger verksamheten. Blir barn kränkta? Vad hindrar lika möjligheter och lika rättigheter?
- Att kritiskt granska normer och värderingar. Att göra det ovanliga vanligt.

Det går ofta att koppla uppkomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling till rådande normer. Normer som finns både i samhället i stort men också de som finns på just din förskola. Att arbeta med att ifrågasätta och synliggöra normer är att arbeta med att främja barns lika möjligheter och rättigheter. Då barnen i juridisk bemärkelse inte kan "dömas" för diskriminering så blir det viktigaste i förskolan det pedagogerna gör eller inte gör!

Gråbo förskolors gemensamma tänk - så här gör vi:

Vårt likabehandlingsarbete består både av främjande och förebyggande åtgärder. Det förebyggande arbetet liknar i mångt och mycket det främjande arbetet. Skillnaden är att förebyggande åtgärder sätts in på förekommen anledning, för att den kartläggning som gjorts visat på risker och problem i verksamheten. Arbetet med att främja lika rättigheter och lika möjligheter riktar sig till alla och ska genomföras utan att det föranleds av något särskilt problem. Det främjande arbetet utgår från förskolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter och är en del av det långsiktiga värdegrundsarbetet som ska genomsyra alla våra verksamheter i Gråbo förskolor. Detta har vi arbetat fram ett gemensamt förhållningssätt kring, som vi kontinuerligt följer upp, utvärderar och utvecklar.

Våra gemensamma främjande åtgärder:

- Alla vuxna i våra verksamheter ska genom sitt agerande och förhållningssätt vara förebilder för hur goda relationer kan skapas.
Ansvarig: All personal
- Återkommande kollegiala samtal i olika forum rörande vårt förhållningssätt och bemötande av barnen, t ex på arbetslagens reflektionstid, likabehandlingsgruppen och på gemensamma APT.
Ansvarig: Likabehandlingsgruppen
- Återkommande dialoger, i olika forum, runt dilemman för att göra varandra uppmärksamma på hur vi egentligen gör och hur det stämmer med vad vi tror att vi gör. T ex hur vi tilltalar flickor respektive pojkar.
Ansvarig: Likabehandlingsgruppen
- Återkommande kollegiala samtal kring hur vi i våra verksamheter arbetar för att ge alla barn möjligheten att stärka sin förmåga att värna om sin

kroppsliga integritet gentemot vuxna och andra barn och att våga säga ”Stopp! Min kropp”. **Ansvarig:** all personal

- Pojkar och flickor ges lika stort utrymme och inflytande, t.ex. med hjälp av talrundor. **Ansvarig:** all personal
- Ett kartläggningsmoment per år bör innehålla en granskning om verksamheten medverkar till traditionella könsmonster.
Ansvarig: Likabehandlingsgrupp
- Förskolan granskar kritiskt material och aktiviteter som styr in barnen i stereotypa pojk- och flickroller. **Ansvarig:** Arbetslaget, lärmiljögruppen
- Verksamheten innehar könsneutrala toaletter. **Ansvarig:** Förskolechef
- Verksamheten möjliggör sätt att ge uttryck och plats för olika kulturer på förskolan för att ge alla barn möjligheten att känna stolthet över sig själva och sin etniska tillhörighet. **Ansvarig:** Arbetslaget
- Verksamheten inkluderar alla de språk och modersmål som är representerade på förskolan genom att synliggöra dem i vardagen.
Ansvarig: Arbetslaget och specialpedagog
- Föräldrar och barn erbjuds tolk vid behov, särskilt vid inskolning och utvecklingssamtal. **Ansvarig:** Arbetslaget
- Verksamheten granskar och tar bort pedagogiskt material som beskriver olika kulturer på ett generaliserande sätt. **Ansvarig:** Arbetslaget, lärmiljögruppen
- Verksamheten erbjuder leksaker, material och böcker som speglar människor med olika ursprung. **Ansvarig:** Arbetslaget, lärmiljögruppen
- Högtider firas utan förmån för den ena eller andra religiösa åskådningen, alla barn och vuxna ska kunna delta. För att visa på mångfald i verksamheten inkluderas olika religiösa högtider som firas bland barnen. Kunskap om dessa inhämtas t.ex. vid inskolning och utvecklingssamtal.
Ansvarig: Arbetslaget
- Tillgängligheten i verksamheten, både den fysiska, sociala och pedagogiska, ska utformas utifrån ett inkluderande perspektiv där alla barn kan delta i gemenskapen på lika villkor. **Ansvarig:** Förskolechef, arbetslag och specialpedagog, lärmiljögruppen
- Förskolan erbjuder, i samråd med specialpedagog och föräldrar, önskekost vid behov. **Ansvarig:** Arbetslag, förskolechef och specialpedagog
- Alla familjekonstellationer uppmärksammas. Vi fokuserar på betydelsefulla vuxna. **Ansvarig:** Arbetslaget
- Pedagogerna undviker att spekulera i blivande par (pojke/flicka) som att de skulle vara kära i varandra. Att barn tycker om varandra (pojke-flicka,

pojke-pojke, flicka-flicka) benämns och uppmärksammas. **Ansvarig:** arbetslaget

- Förskolan granskar material, t ex affischer och böcker, som kommer från andra instanser så att de visar på mångfald. **Ansvarig:** Arbetslaget och likabehandlingsgruppen
- Individuella förutsättningar går före ålder vid planering av verksamhet. **Ansvarig:** Arbetslaget och förskolechef
- Pedagogerna undviker stereotypa förväntningar på en viss ålder, t.ex. ”du är fem år nu och borde kunna ta på dig jackan själv”. **Ansvarig:** Arbetslaget

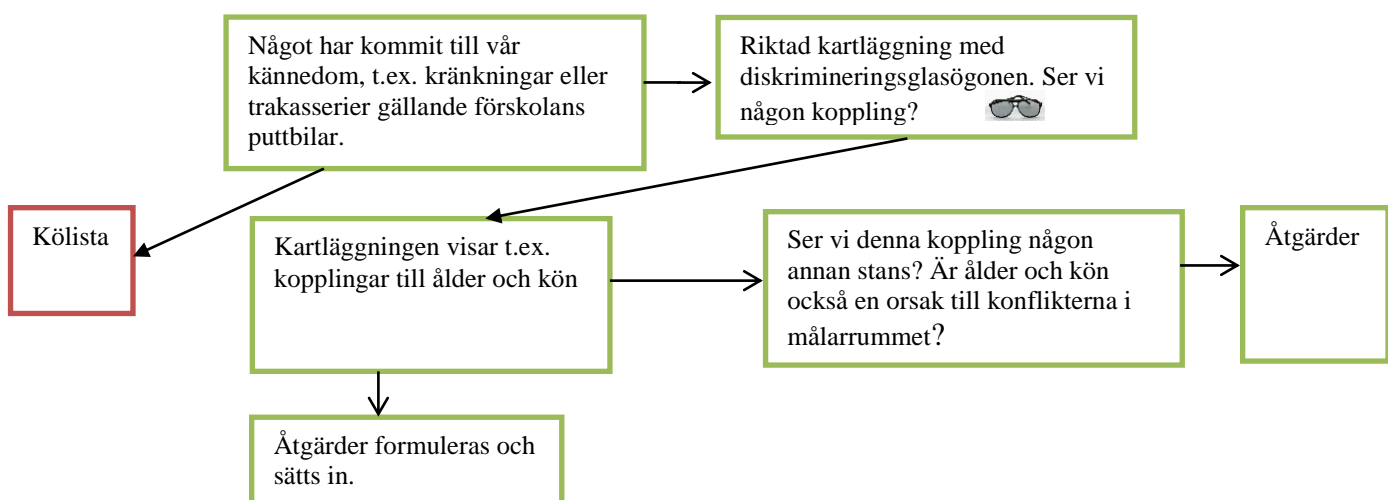
Det förebyggande arbetet i varje enskild verksamhet:

Utöver det främjande och långsiktiga likabehandlingsarbetet inom Gråbo förskolor ska varje enskild verksamhet årligen upprätta en plan för att förebygga och förhindra att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling uppstår. Den årliga planen för det här arbetet fokuserar på mål hämtade utifrån utvärderingar och riktade kartläggningar. Ett kartläggningsområde bestäms utifrån något som pedagogerna hör barnen uttrycka, information/iakttagelser från föräldrar och specialpedagog eller observationer och erfarenheter som pedagogerna upplevt. Metoder för kartläggningen kan vara observationer, pedagogisk dokumentation, intervjuer, incidentrapporter osv. Om en kartläggning visar på situationer eller händelser där det finns risk för att alla barn inte ges lika möjligheter och lika rättigheter tar vi på oss ”diskrimineringsglasögonen” för att se om det finns ett samband med någon av de olika diskrimineringsgrunderna. Vi ställer oss då frågan om det enskilda fallet är en del av ett större mönster? Vi tänker att kränkningar sällan uppstår som enskilda företeelser utan kan vara ett resultat av normskapande processer som pågår i verksamheten (se exempel nedan). Utifrån vad kartläggningen visat görs sedan en analys av resultatet som i sin tur leder till formulerade mål, åtgärder, ansvarsfördelning och uppföljning. Varje verksamhets årliga plan ingår, från och med i år, i ”Kompassen”, vilket är Gråbo förskolors arbetsmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet.

Den årliga planen ska kontinuerligt lyftas och följas upp på respektive verksamhets gemensamma arbetslagsplaneringar. Varje verksamhets årliga plan lyfts även vid likabehandlingsgruppens träffar och delges gruppmedlemmarna där. Detta dels för att säkerställa en likvärdig kvalitet och dels för att förskolorna ska ges möjlighet till kollegialt lärande och insyn i varandras pågående arbeten.

Förskolans personal uppmärksammar att det ofta är konflikter om förskolans ”puttbilar”. En till synes enkel åtgärd skulle kunna vara att göra en kölista/turtagningslista och sen förvänta sig konflikterna vara borta. Det är dock här som vi går steget längre. Nu börjar vi observera och kartlägga med våra ”diskrimineringsglasögon” på. Finns det ett mönster? Kan det vara så att konflikterna grundar sig i någon av diskrimineringsgrunderna? T.ex. kön, ålder

eller funktionshinder? Vem får företräde, pojken eller flickan eller det barn som är äldst? Resultatet av kartläggningen ger oss ökade möjligheter till rätt åtgärder men också information om vad som händer i barngruppen. Kan denna anledning vara orsak till fler av barnens konflikter? Vi får också möjlighet att få syn på oss själva. Finns det något vi säger eller gör i vår verksamhet som skapar detta beteende hos barnen?

När det har kommit till vår kännedom att ett barn har blivit kränkt görs den vidare kartläggningen parallellt med att samtal förs. Alla kränkningar ska uppmärksammas och ageras på direkt. Den riktade kartläggningen hjälper oss att förstå var och om verksamheten bidrar till kränkningar och trakasserier. Är det upprepad kränkande behandling som sker agerar vi enligt rutinerna beskrivna i kapitel 3-5.

Kapitel 3. Upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

För att tidigt kunna upptäcka förekomsten av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är kontinuerliga nedslag, kartläggningar och uppföljningar i verksamheten med stöd av pedagogisk dokumentation, en del i vårt systematiska kvalitetsarbete som vi valt att benämna som "Kompassen". En viktig del i detta arbete är att verksamheten organiseras på sådant sätt att de vuxna ges möjligheten att kunna närgranska barnens samspel och lek. Pedagogerna ska fördela sig i de olika utrymmen som finns på förskolan, både inomhus och utomhus, och verksamheten ska formas på sådant sätt att barnen i så stor utsträckning som möjligt ges möjligheten att vistas i mindre grupper och i meningsfulla sammanhang under dagen. För att säkerställa att detta sker ska arbetslagen

tillsammans med förskolechef kontinuerligt och systematiskt planera och analysera hur de organisatoriska förutsättningarna kan möjliggöra för vuxennärvaro och indelning av barngruppen i mindre grupper. För att säkerställa ett inkluderande klimat i våra verksamheter är en av våra gemensamma åtgärder, även i år, att göra nulägesbeskrivningar av samspel och relationer i barngrupperna på alla våra förskolor. Dessa ska utgöra nedslag i tiden och ska ha som syfte att leda till gemensamma reflektioner kring hur det fungerar i våra grupper, både vad det gäller relationer och samspel mellan barn-barn och mellan barn-vuxen. Dessa nulägesbeskrivningar genomförs och följs upp i varje arbetslag, en gång under höstterminen och en gång under vårterminen. Vid behov finns specialpedagog och förskolechef som stöd i det fortsatta arbetet med relationsanalyserna.

Verksamheterna ska kontinuerligt planera in trygghetsvandringar i de utrymmen och platser på förskolan där barn befinner sig för att tidigt kunna upptäcka om det sker trakasserier och kränkande behandling. Här är barnens röster och delaktighet viktig, oavsett ålder, för att få kännedom om hur de känner och upplever olika miljöer och olika platser på förskolan. Vad känns det tryggt att vara och tvärtom? I detta arbete ska också alla barn i våra verksamheter få vetskap om att de kan vända sig till en vuxen när något har hänt. De incidentrapporter som vi skriver när händelser upptäcks ska kontinuerligt följas upp tillsammans med förskolechef och utgöra underlag för att eventuellt upptäcka mönster som upprepas. Utöver de gemensamma kartläggningsmetoder som beskrivits ovan sker även riktade kartläggningar i varje enskild verksamhet utifrån innehållet i den årliga planen och de mål som sätts.

I forum som vid introduktioner och i föräldramöten ska det finnas som rutin att vårdnadshavare få kännedom om hur de kan medverka till att upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling och hur detta kan anmälas så att det kommer förskolechef till del.

Kapitel 4. Utredda trakasserier, kränkande behandling, mobbning och fall av diskriminering

När händelser upptäcks, inträffats eller upprepas agerar vi utifrån följande direktiv ur skollagen:

10§ En lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

Ärenden som kommer till vår enhets kännedom ska anmälas till huvudmannen av förskolechef och omgående utredas på enheten. Om det efter utredning visar sig att det förekommit en kränkning ska åtgärder vidtas. För rapportering till huvudmannen gäller följande rutin:

Anmälan till Sektor Lärande görs via särskild blankett (finns på intranätet) av förskolechef skyndsamt efter det att kränkning upptäckts. Anmälningarna sammanställs sedan och följs upp regelbundet. Förskolechef ansvarar för att en utredning omgående och skyndsamt påbörjas i varje ärende. Vid händelser tillämpar vi Lerums kommuns följande rutin för ett första utredningssamtal och för information till vårdnadshavare:

”När skol- eller förskolepersonal får information om att ett barn eller en elev känt sig utsatt för kränkande behandling genomför förskolan eller skolan ett utredningssamtal inom 24 timmar. De tar också kontakt med vårdnadshavare, både till den som blivit utsatt för kränkande behandling och den som utsatt någon för kränkande behandling”.

I kapitel 5 beskriver vi Gråbo förskolors vidare arbetsgång kring de åtgärder vi vidtar.

Kapitel 5. Åtgärda trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

Våra kartläggningar och vårt arbete med de årliga planerna hjälper oss att se på vår verksamhet i stort men tyvärr kan också kränkningar ske mot enskilda barn. Så fort det kommer till vår kännedom om att ett barn känner sig kränkt av ett annat barn har vi samma rutin och arbetsgång på alla våra förskolor i Gråbo:

Vid kännedom om kränkningar mot ett enskilt barn

1. Talar enskilt med det utsatta barnet inom 24 timmar, dokumenterar i incidentrapport (se sidan 16-17) och är noga med detaljerna! Erbjuder barnet det stöd det behöver.
2. Anmäler till förskolechef som i sin tur anmäler till huvudmannen
3. Samtalar enskilt med det eller de barn som utsatt. Utgår från den utsattes berättelse. Är allvarlig i sitt uttryck och betonar att kränkningarna måste upphöra direkt. Berättar om nästa steg. Dokumenterar i incidentrapport.
4. Återkopplar till föräldrarna inom 24 timmar. Berättar vad som har hänt och vad **förskolans** nästa steg är.
5. Alla pedagoger informeras
6. Uppföljning sker veckan efter, en och en med alla inblandade. Börjar med det utsatta barnet. Dokumenterar.
7. Återkopplar till föräldrarna.
8. Fortsätter uppföljningen ett par månader. Dokumenterar. Uppföljningen gäller även arbetslaget!

Pedagogen datummärker alltid incidentrapporten och antecknar vem som är ansvarig för åtgärderna och när de ska följas upp.

Om barnet skulle bli kränkt av personal på förskolan sker följande:

- Händelsen anmäls till förskolechefen som anmäler till huvudmannen.
- Vårdnadshavare informeras.
- Förskolechefen utreder och tecknar åtgärder.
- Förskolechefen följer upp ärendet med barnet och hans/hennes vårdnadshavare.
- Förskolechefen träffar regelbundet den personal som kränkt barnet och samtalar om hur relationen med det berörda barnet fungerar.
- Om åtgärderna inte är tillräckliga kontaktas verksamhetschefen för hjälp och stöd i det fortsatta arbetet.

När anmälda fall av kränkande behandling, trakasserier eller diskriminering upptäckts och utretts ska åtgärderna dokumenteras och följas upp. Varje verksamhet ansvarar för att dokumentationen förvaras på lämpligt ställe på enheten dit även förskolechef har tillgång.

Kapitel 6. Delaktighet och ansvar

För att innehållet i likabehandlingsplanen ska hållas levande både hos personal, barn och vårdnadshavare ska alla ges möjligheten till delaktighet i utformning och användning. När den årliga planen upprättas varje hösttermin ska den förankras i arbetet med barnen och förmedlas till vårdnadshavare. Barnen ska, utifrån lämpliga tillvägagångssätt och arbetssätt, informeras och involveras i likabehandlingsarbetet och få kännedom om dess syfte och betydelse. Vår gemensamma uppfattning är att pedagogernas närvaro i barnens lek och samspel är av betydelse i detta sammanhang, då leken är barns naturliga arena att beröra olika områden t ex kring orättvisor, allas lika värde, inneslutning och uteslutning. Vårdnadshavare ska ges möjligheten till delaktighet i likabehandlingsarbetet genom de fortlöpande samtal som förs mellan förskola och hem men också genom forum som föräldramöten och utvecklingssamtal. Föräldramötena ska ha sådant innehåll att vårdnadshavare ges möjligheten att ta del av det pågående likabehandlingsarbetet men också genom att få delta i diskussioner utifrån olika frågeställningar t ex kring jämlikhetsfrågor. Nya föräldrar introduceras i vårt likabehandlingsarbete i samband med att barnet ska börja på förskolan.

Kapitel 7. Kompetensutveckling

En både kvalitetssäkrande och kompetensutvecklande insats är våra kontinuerliga träffar i enhetens likabehandlingsgrupp. Under året träffas gruppen, vilken består av två representanter från varje förskola, för att delge och utmana varandra i respektive förskolas pågående arbete men också kring Gråbo förskolors gemensamma arbete med normer och värden. Medlemmarna i gruppen har också till uppgift att inspirera, driva arbetet framåt och göra varje pedagog i sitt arbetslag bärare av arbetet. Därför har också varje förskola en ersättare när ordinarie representant inte kan.

Andra kompetensutvecklande insatser kan vara föreläsningar och diskussionsforum på APT, arbetsuppgifter utdelade av likabehandlingsgruppen och arbetslagets kontinuerliga uppföljningar.

I år kommer en av våra kompetensutvecklande insatser bestå i att fortsätta utveckla våra kunskaper och redskap för att kunna synliggöra och problematisera rådande normer och hur detta arbetet hålls levande i de årliga planerna. Vi kommer bland annat att utgå från boken *"Normkreativitet i förskolan"* som vi kommer att använda som underlag i våra diskussioner. Vi har också som långsiktig målsättning att arbeta fram gemensamma ställningstaganden för Gråbo förskolor. I år kommer vi att fokusera på vilka värdeord, kring arbetet med normer och värden, som vi vill ska genomsyra våra förskolor, vad dessa ord står för och innebär för oss alla. Arbetet med värdeorden kommer under året att behandlas

både i likabehandlingsgruppen men också i övriga behovsgrupper i vår enhet. Representanterna för likabehandlingen ansvarar för att driva arbetet med värdeorden vidare på respektive förskola.

Kapitel 8. Kvalitetssäkring

I vårt systematiska kvalitetsarbete, som vi valt att benämna som ”Kompassen”, har vi utformat en struktur som möjliggör kontinuerliga uppföljningar av den årliga planen. Underlag för detta får vi genom diskussioner med barnen, genom analys av pedagogisk dokumentation och genom samtal som förs i arbetslag och i likabehandlingsgruppen. Vår riktade kartläggning, där vi tittar på situationer med diskrimineringsglasögonen på, är ett av våra sätt att kvalitetssäkra att vi lever upp till diskrimineringslagen och arbetet med aktiva åtgärder.

En annan kvalitetssäkrande insats är att när en förskola eller avdelning är klar med sin arbetsmall och arbetet med att nå uppställt mål har börjat, så startar också en parallell process där andra delar av verksamheten kartläggs. Syftet är att undvika perioder där det förebyggande arbetet står still.

LERUM

Gråbo Förskolor

Incidentrapport vid kännedom om kränkningar mot ett enskilt barn

Det utsatta barnets namn:

Avdelning:

Förskola:

Rapporterande personal:

Datum för incidenten:

Beskrivning av incidenten/plats/tidpunkt:

Namn och avdelning på inblandade:

Samtal med inblandade barn (samtalets innehåll, namn och datum)

Analys av orsakerna till incidenten. Har det att göra med någon av diskrimineringsgrunderna?

Vidtagna åtgärder för att trygga det utsatta barnets situation

Vid upptäckt diskriminering ange förslag till förändringar av verksamheten så att risken för fortsatt diskriminering motverkas

Ansvarig på förskolan, övriga ansvariga:

Uppföljning-när och hur?

Gråbo förskolors mall för årlig plan

En process där verksamheten kartläggs och som mynnar ut i mål och åtgärder för barns lika möjligheter och lika rättigheter.

UTVÄRDERING

(av det föregående arbetet)

Ange det mål som utvärderas. Vilka resultat har vi nått? Hur vet vi det, syns det i barnen? Analysera (kvalificerade gissningar) varför det gick som det gick.

KARTLÄGGNING

(underlag för det nya arbetet)

Vad ska vi titta på? När, hur och vem ska göra det? Hur får vi med barnen och föräldrarna? Vilka metoder ska vi använda? När går vi igenom resultatet?

ANALYS AV KARTLÄGGNINGEN

Vad visade kartläggningen? Vilka slutsatser drar vi av resultatet?

MÅL

Formulera målet som det ska se ut när det är uppnått, tänk lika möjligheter, lika rättigheter. Det ska härledas till kartläggningen eller utvärderingen. Målet ska vara konkret och utvärderingsbart.

ÅTGÄRDER

Åtgärderna ska vara direkt kopplade till målet. Motivera respektive åtgärd. Hur ska de utföras och när? Hur får vi med barnen? Vem/vilka är ansvariga?

UPPFÖLJNING

När följer vi upp åtgärderna? Vem/vilka ansvarar? Vad visade uppföljningen? Vad visar barnen oss? Utgå från en pedagogisk dokumentation